

Pol To Efesas Sios Leni Rumbwero Chengi

¹ Ani Pol, Gotri ri okokona ki ani esisiwani ani Kurais Jisas ri tau ra himache hinga a siraro. Woro ando do chengi, Efesas ko ki dau himiyama hurahama le, Gotri rihi nasiwani Jisas Kurais ni sembe hasini gisi gisi rini ni sirinadau hima le, kunu ni a kaındau.

² Nui Yapai Gotri ga nui Apukolaka, Jisas Kurais, ga kunu keke woni sembe wahapi fihi ti kunu hasiwa sembe kuhi ti wahapisini o dakonda.

Kurais hi tiki Gotri kwambu ga dau ele mwanji okula nunu haro

³ Nunu Gotri hi tini ma nu rasai. Rini nui Apukolaka, Jisas Kurais, ri Yapai mwe naha. Woro o Gotri to Kurais ga nu dau sumbu keke hewen kipe hima okulandau ele kwambu hinga tinda ete nui himamwale ti okula ki o nunu ri hasinda.

⁴ Hinde wowani, Gotri do nuwe ri wosi nambwe gisi ki, Kurais kekembwa rihi nunu ri naro, wosiwa Gotri mwakambe ki kapwa sumbu nambwe kipe naha tumbwa nu da ki.

⁵ Imbihumbwa kapwa Gotri nunu keke ri woni Jisas Kurais nunu tambwa ri rumbwewa ri che minde naha nu da ki ri ondiyasiro. Woro o sumbu ri okokona kumbwa ri eripe'aripeni wosiwo.

⁶ Ka ri okokonandau ri Che hi rihi tiki hima keke wo sumbu omwesika ti nimba nunu ri haro.

O keke nunu Gotri ni ka ri hima keke wo sumbu laka keke hi rihi tini ma nu rasainda.

⁷ E, Gotri hima keke wo sumbu ti Kurais kumbwa talesindau. Hinde wowani, Kurais nunu keke me yapweke ki ri hawani, ri fi tito owehenani nunu keke wungwa jisiwani Gotri nui kapwa sumbu ti ri rani ri rumbwero.

⁸ Gotri ri hima keke wo sumbu omwesika naha ti, o hingambwa ri rumbwesini ele ri inaka kipe ga ele ri hambwa ga tinda ete ya nunu ri ha.

⁹ Hinde wowani, imbihumbwa Gotri Kurais hi tiki kale sumbu kipe hinga ri wosi kinani ri inaka kumbwa ri hambwasiro. Woro do hambwa hinga ele hima i miya ki yanisindaro tito Gotri nunu keke amwei ri woro.

¹⁰ Hambwa rihi mwe ti ka hinga: O ri ondiyasiro gisi ti sukwawa ri okokona tini ri sirinani hewen pe mwa'ambwe tinga nuwe pe mwa'ambwe tinga ele mwa'ambwe hinga tinda ete ri ratani Kurais mu ki fotukumbwa ya ri waukonda, wosiwa Kurais to ele mwa'ambwe ni aulindano.

¹¹ Gotri o ri okokona tumbwa ri sirinani Kurais ga funda nu dau sumbu keke nunu ri okulasiwani nunu ri hima kupu hinga funda naha nu siraro. Woro o sumbu hinga sukwaro ti, Gotri ri inaka ki imbihumbwa o sumbu sukwa kinani ri bwasiro. E, Gotri sumbu fo ri wosi ki ri hambwandau ti, o mwa'ambwe mwe naha ete ri wosindau.

¹² O keke, nunu Kurais ni metengei naha sembe ti nu hasini rini numbwa nu nikisindau hima le, Gotri ni nu wese'andani Gotri hi ti gisi gisi ma nu rasainda.

¹³ Woro kunu okwe kunu ai ratano Gotri mwanji mwe naha ni ku mendini Kurais ni sembe

ti ku hasiwani Gotri rihi minde naha o kunu ri nasinda. Woro o sumbu ni amwei kunu ri meku kinani imbihumbwa kunu ri ha ki ri sawesiro Himamwale kipe rihi ti o kunu ri hasinda.

¹⁴ Gotri ri Himamwale kipe nunu ri haro ti, ka sumbu ni amwei nunu ri mekuro: Ichai Kurais ga funda nu etisini ele mwa'ambwe ni nu aulino ti, mwe naha sukwakondau. Gotri Himamwale kipe nui sembe we ki kwai dau sumbu ti, nunu ki ete dasini i ini ichai Gotri ele ri hima kupu hinga tinda ete ri mu ki ri wauno gisi ki ya ambwekonda. Woro, Gotri ka sumbu hinga ri wosiro ti keke hi rihi ti ma nu rasainda.

Efesas sios le Gotri hambwa kipe ni wu toro kinani Pol Gotri ni ri uchahambwaro

¹⁵ Ani a mendiwani kunu Apukolaka Jisas Kurais ni sembe mwe naha ku hasini Gotri himiyama hurahama ele keke ku woni sumbu kipe wunu ku wosindau.

¹⁶ O keke, ani gisi gisi kunu keke Gotri ni a wese'andani kunu a hikisanda nambwe, kunu keke Gotri ni ete ani uchahambwandau.

¹⁷ Ani nui Apukolaka, Jisas, ri Yapai, kari kau hewen ko ki dau, ni ani uchahambwandau. Wowa ri Himamwale kipe ti kunu ri hawa ri hambwa kipe tinga ri sumbu kipe tinga kunu ri mekusindawa rini ni mwe naha ku hambwa ki.

¹⁸ Ani, Gotri ni ani ai uchahambwandau ti, hi hinga okundau hambwa kipe ti kunu hasiwa, Gotri kunu ri uchawani rini tambwa ku i ki ku nikisindau bomo ti kipe naha ku hambwa ki. Wosiwa Gotri nunu, ri himiyama hurahama le, keke ri ondiyasiwani nu torokondau

mwa'ambwe ti kipe naha naha tumbwa, woro o tini mwe naha ku hambwa ki.

¹⁹ Wosini Gotri ni ani ai uchahambwandau ti, nunu, sembe nu haro hima, leto nu tororo ka Gotri kwambu ti hinde na hinga, o omwesika naha, woro o tini kipe naha ku hambwa ki.

²⁰ Woro o ri kwambu kumbwa Kurais imbi-humbwa ri hasiwani Gotri wa tiki rini rasaisiwani apa Kurais hewen ko tiki Gotri tapa mama tokwe ya ri lininda.

²¹ Wosini apa Kurais ele mekupu hima lenga, ele mwaseni indau hima lenga, ele hima kwambu naha ga, e, ele apukolaka wa'airo hima lenga rindombwa funda wunu dikisindau. Rindo apa do nuwe ki dau ele hi'ucha hima laka lenga, e, ichai nuwe anandi ki dano hi'ucha hima lenga wunu ri dikisinda.

²² Gotri ele mwa'ambwe hinga tinda ete ri toroni Kurais seke tako tokwe ri owesini Kurais ni ri esisiwani rindo sios mwa laka hinga ri etisini ele mwa'ambwe hinga tinda ete ya ri aulindau.

²³ E, sios mwe oti Kurais ri hima tape. Kurais rini ele mwa'ambwe mu naha, rindombwa ele mwa'ambwe tinda ete ri wosiro. Woro o Kurais tombwa ri hima tape, sios, we ki ri dasini kwai talesindau.

2

Gotri Kurais hi tiki nunu ai ri rasaisiwani apa himamwale ga nu dau

¹ Imbihumbwa kale kapwa sumbu ku wosindawani o tito kunu yeni sindaro.

² Woro o gisi do nuwe pe sumbu tini ete ku siri-nandani ele himamwale kapwa wui apukolaka

ni ku sirinandaro. Woro apa himamwale kapwa lei apukolaka ori Gotri mwanji sawesiya'aindau hima lei sembe ki tau rihi ri randau.

³ Imbihumbwa nunu o hingambwa wunu ga funda nu ichi'uchandani nui sembe hukwe tini nu sirinandani ele nui okokona sumbu hinga nu wosindaro. Woro o hingambwa nu wosindaro ti keke, nunu okwe ele biya hima hingambwa Gotri sembe enge a ti nunu ki sukwakoro. Hinde wowani, kichapwache naha nu daro gisi nu ambwesini ete ta tani ele kapwa sumbu numbwa nu wosindaro.

⁴⁻⁵ Ei, mwe naha, nui kapwa sumbu tombwa nunu yeni sisiwani nu hasini dinga minde naha nu daro. Wosiwani Gotri hima keke wo sumbu rini ki talesiro ki, nunu keke ri ai woni nunu ri okulawani apa nunu Kurais ga himamwale ako nu torosini o nu da. Mwe naha to sa, e, Gotri ri hima keke wo sumbu kumbwa nunu ri ai ri rataro.

⁶ Jisas Kurais ga funda nunu ri ai rasaisini hewen ko ki Kurais ga funda nu litisini nu aulinda kinani nunu ri ondiyasiro.

⁷ Ka sumbu hinga ri wosiro ti, ri hima keke wo sumbu omwesika laka ti, ichai sukwanu ele hima hinga ni tinda ete amwei wunu ri meku kinani. Hima keke wo sumbu mu mwe ti ka hinga: Jisas Kurais ri tau kekembwa do hima keke wo sumbu amwei nunu ki sukwaro.

⁸ Mwanji mwe ti nu ai sawewa ka hinga: Jisas ni sembe nu hawani Gotri ri hima keke wo sumbu keke do nunu ri ai ratasinda. Woro nunjenga nui inaka tiki nu hambwawani o sumbu nunu ki sukwa nambwe, mina. Gotri to ri okokona ki nindumwasari nunu ri haro.

⁹ Woro tau kwambu nu rani sumbu kipe nu wosiwani nunu ri ha nambwe. O keke apa hima fori hi rihi tini ri rasai hinga.

¹⁰ Hinde wowani, Gotri tombwa nunu ri wosiro. Woro sumbu kipe ti nu wosi kinani Jisas Kurais ga funda nunu ri ratorosiwani ako naha o nu sirasinda. E, sumbu kipe mwe kati Gotri imbihumbwa kapwa o tini nu sirinanda kinani funda ete ri otokunasiwani daro.

Hima kupu fisi daro to Kurais hi kumbwa funda laka ai wauro

¹¹ Kunu ku hambwandau, hima i tapa tiki hima tape kupu wu kutoro Juta hima kupu leto ka hinga o kunu wu sawenda: “Hima tape kupu kuto nambwe hima tiya.” Woro kunu ma ku ai hambwanehei, imbihumbwa kui hima tape ti, kunu hima kupu ba fo.

¹² Woro ka gisi kunu Kurais mu ki ku tani ku takai nambwe, kunu apahime naha ete ku daro. Kunu Isurel lei hima kupu funda mina. Ka mwanji Gotri ri hima kupu leni okula ki ri injiro ti, kunu o mwanji ni ku mendi nambwe apahime ku daro. Woro kunu do nuwe ki ku daro ti, mwa'ambwe kipe foti kunu ki sirakondawani o tini ku nikisindani ku da nambwe, wondani kunu Gotri hi ti gamweche ku mendi nambwe.

¹³ O hinga keke imbihumbwa kamindache ri Gotri ni ku takaisini ku da nambwe. Woro apambwa Kurais to ri fi ki tau kwambu ri rani kunu ai ri ratasiwani apa kunu Gotri naha ni ku takaisini o ya ku da.

¹⁴ Kurais tombwa sembe wahapi ti nunu handau. E, imbihumbwa Juta hima kupu le ele hima

kupu ba fwelenga wu ana'omwemendindawani, o omwemendi sumbu to ini hinga wui nindo tiki injisiro. Wosiwani Kurais to rinjenga ri hima tape me yapweke tiki ri hanja'aikoni o ini ni ri rani ri rumbwewani o hima nerimbe fisi oti apa funda naha ya wu da.

¹⁵ Rindo Moses kairo Gotri lo mwanji ele ni, ele hima sirina ki owero sumbu lenga, e, ele hima ni minambwe naro sumbu lenga, wui kwambu ti funda ete ri humburo. Ka sumbu hinga ri wosiro ti, ele hima nerimbe fisi apumbwa apu wu daro le apa wunu funda naha wu wauni nerimbe funda naha wu wa'aisini sembe funda naha wu da kinani.

¹⁶ Woro me yapweke tiki ri haro ti, hima le nerimbe fisi daro ti, ri hima tape funda naha hinga wu sirawa Gotri tambwa wunu ri ra'aisiwa Gotri sembe enge a ni sembe wahapi ai rini wu ha ki. Ka me yapweke ki ele ana'omwemendindaro sumbu ya ri humbu.

¹⁷ Wosini rindo ri tanimbwa Gotri mwanji kipe ka hinga ri sawero: “Apa kunu sembe wahapi ki ma ku da.” Do Gotri mwanji kipe ri sawero ti, kunu ele apahime ki dau hima kupu ba fwelenga, e, takaisini dau Juta hima kupu lenga funda ete kunu sawero.

¹⁸ Gotri mwanji kipe mwe ti ka hinga: Kurais hi kumbwa nunu, nerimbe fisi nu dau hima le, ri Himamwale kipe to o numbo nambusiwani, apa Gotri tambwa nunu funda ete takai ya nu ikonda.

Nunu, ele sembe haro hima le, Gotri aka minde naha

19 O keke apa kunu, hima kicha leto nuwe nambwe dau hinga ku da nambwe, mina. Kunu Gotri rihi naro hima lenga hima kupu funda naha ku dau. Kunu Gotri aka ki dau chechelimache.

20 Kunu Gotri to kiro aka hinga. Woro Jisas Himache ele ga Gotri mwanji bwarakarandau hima lenga wunu aka gele hinga kunu ekikinasiwani ku dau. E, Jisas Kurais rinjenga aka worumbo mwe naha.

21 E, ele mengihambangi hinga tinda ete Jisas kumbwa yengunambusindau. Wondawani Gotri o aka ni ri heirasirani ri wondau ti, o aka Apukolaka to ri dano aka kwambu naha hinga sai ki.

22 Woro kunu okwe kunu Kurais ga funda ku apenambusini ku dau. Wondawani Gotri ele biya sembe haro hima lenga o funda kunu ri wausini mengi hinga kunu ri rawausiwani, kunu Gotri aka minde naha hinga o ku da. Wosiwani Gotri to ri Himamwale kipe ki o aka we ki kwai o da.

3

Pol, ri tau ti, hima kupu ba fweleni Gotri mwanji ri bwandau

1 O hinga keke, ani Pol, kunu, ele hima kupu ba fwele, keke Jisas Kurais hi tiki kalapus tiki do a da.

2 Ani ani hambwawani Gotri kunu keke woni kunu ani okula kinani ri ani haro tau ti ku mendiro.

3 Do tau mwe imbihumbwa yanisini daro ti, apa Gotri ani ni amwei ri woro. Wosiwani mwase chengi foki mwanji faiche o sumbu ni kunu a kairo.

⁴ Woro ka chengi kunu a kairo ti, wonorukweni ku heiwa apa o ku hambwakonda, ai inaka ki Kurais mwanji yani fweleni hinde hinga ani hambwandau ti.

⁵ E, imbihumbwa kapwa Gotri dele ri mwanji yani fwele amwei ri wo nambwe. Woro apa ka ri Himamwale kipe kumbwa Gotri ele ri mwanji yanisindaro ti, Gotri ni akindau Jisas Himache ele ga Gotri mwanji bwarakarandau hima ele ga amwei ya wunu ri wosisinda.

⁶ Yanisini daro mwanji mwe ka hinga: Gotri mwanji kipe naha ki ele hima kupu ba fwele okwe apa Isurel hima kupu lenga hima tape funda wu wa'aini hima kupu funda naha ya wu dau. Wosiwani nunu tinda ete Kurais Jisas hi tiki Gotri nunu ha ki mwanji injiro ele mwa'ambwe ni funda nu torokondau.

⁷ Gotri ri mwanji kipe a bwa kinani ri tau ra himache hinga ri ani esiro ti, ri hima keke wo sumbu kekembwa ri kwambu ri rumbweni ani haro peresen ki ani esiro, wosiwa apa ani okulawa do ri tau a ra ki.

⁸ Do peresen ri ani haro ti, Gotri himiyama hurahama lei wui tako tokwe jepi naha a dawani ri ani haro. Wosini ele hima kupu ba fweleni Kurais ri mwanji kipe ti wunu a sawe ki ya ri ani esisi. Mwanji mwe ti, Kurais rini ki dau mwa'ambwe kipe naha leni sawendau, woro hima le wunjenga apa ele ni hinde wu hambwa kumbwa.

⁹ Dele mwa'ambwe hinga tinda wosiwo Gotri tombwa ichai ri wosi ki ri inaka ki ri hambwaro sumbu rihi ti asama miyafu naha hima leni ri yanisiwani daro. Worotito apa ele yanisiwani

daru sumbu rihi le wui mwanji mu ti a sawefika ki ya ri ani esisi.

¹⁰ Gotri o sumbu hinga ri wosiro ti, apa ele ri sios leto hewen ko ki dau mekupu hima lenga, hi chele hima lenga, wunu ni Gotri ba fo ba fo hambwa kipe naha ele ni amwei wu wosi kinani.

¹¹ Woro Gotri wosiro sumbu mwe ti ka hinga: Imbihumbwa kapwa Gotri norukweni ri hambwasiro inaka rihi ti, nui Apukolaka, Jisas Kurais, ri wosiro sumbu o ki mwe naha sukwaro.

¹² E, apa nunu do Kurais ni sembe nu hasini rini ki nu dau ti, inaka funda nu owesini nu akinda nambwe nu lalaunasini Gotri tambwa takaini o nu ikonda.

¹³ O keke apa ka hinga o kunu a sawenda: Do kunu keke nomo omwesika laka a raro keke apa sembe amwaka ku akoni sembe kuhi hali-humbwe kei. O hinga mina. O sumbu hinga ani wosiro keke kunu hi omwesika naha.

Efesas kipe sios hima le Gotri hima keke wo sumbu ti kipe naha sa wu hambwa

¹⁴ O hinga keke, ani nui Yapai mu ki seke ani ombungwenda.

¹⁵ Hewen ki dau ensel hima lenga, e, nuwe ki nu dau hima lenga, nunu tinda ete do nui Yapai kumbwa hi ti nu torosindau.

¹⁶ Woro apa ani Yapai ni ka hinga ani uchahambwandau: Yapai to rini ki talesindau hi hinga okundau ele mwa'ambwe kipe naha ni ri torosini ri Himamwale kipe ki kwambu kunu hawa kui sembe we ki kwai dau himamwale kuhi ni okulawa kwambu ki ku eti ki.

¹⁷ Wosiwa sembe mwe naha ku hasindau ki Kurais kui sembe we ki sa ete da. Wosiwa Gotri

hima keke wondau sumbu ti sa kunu okulasiwa me tito nanji ti nuwe tiki raisini me tini toronambusiwani etindau hinga ku eti ki.

¹⁸ Ete wosiwa Gotri rihi naro himiyama hurahama ele ga kwambu ti funda ku torosini Gotri hima keke wondau sumbu ti ku hambwa ki. Ri hima keke wondau sumbu ti, bwanja laka wosini huwelaka iwani, kaumbwa naha me tokwe rauwani, e, nuwe tokwe kaimbwa naha raisindau.

¹⁹ Ei, Kurais keke wondau sumbu rihi ti hima lei inaka tini dikisindau, woro o tini mwe naha ma ku hambwasiwa Gotri ki kale sumbu kipe naha talesindau ti, kunu ki o hingambwa o talekonda.

²⁰ E, ri kwambu ti nui sembe we ki tau ti o randa. Kwambu mwe ti Gotri ni mwa'ambwe keke nu uchahambwandau sumbu ga, e, nui inaka ki o mwa'ambwe ni nu hambwandau sumbu tinga ele ni funda ete dikisini nunu keke tau omwesika naha ki randani nunu okulandau.

²¹ O hinga keke, sios hima le, Jisas Kurais hi ki, Gotri hi tini ya ma ete ku rasaindawa ya sa ete i ini sa ete inda. Mwe naha.

4

Sembe haro hima le, nunu, Kurais ri hima tape

¹ Ani, Apukolaka i tau a randaro ti keke, kalapus ki a dau, woro ando sembe kuhi okula kinani kunu ani ai rasaindau. Gotri ku sirina ki kunu ucharo numbo kipe chiki hingambwa gisi gisi o hingambwa ma ku ichi'uchanda.

² Kunu ele hima i tako tokwe ma ku dasini sumbu kipe tini ma wunu ku wosinda. Sumbu fwele kunu wosiwa amahani sumbu wasa ku

wosi kei. Kui hiparakambwe le nomo ti kunu hawa, sembe ma wunu hasini o nomo ma ku randa.

³ Gotri Himamwale kipe ti sembe wahapi bomo tini nunu haro, wosiwani o sumbu hinga to aikupu hinga nunu laisiwani apa nunu hima kupu funda naha. Woro ka sumbu hinga tini tau kwambu naha ki ku randani ma ku toronambusi.

⁴ Hinde wowani, nunu Kurais hima tape funda naha, wosini Gotri Himamwale okwe funda naha. Woro hingambwa Gotri kunu uchasiwani ku nikisindau mwa'ambwe ti okwe funda naha.

⁵ Apukolaka rini funda naha. Wosiwani sembe ha sumbu tinga, e, uku yasindau sumbu tinga funda naha.

⁶ Ele sembe ha hima hinga nui Yapai rini funda naha. Rini ele hima i heye tokwe ri dasini, wui nindo ki tau ti ri randani, wui sembe we ki kwai ri dau.

⁷ Kurais rini ki peresen omwesika dau ti, ri okokona ki ri humwasini nimba funda funda nunu ni ri haro:

⁸ O keke Gotri chengi ki ka hinga sawero.

“Ele kalapus ki daro hima leni ra ra kaumbwa naha ki ri rausini ele hima ni peresen rihi ti wunu ri haro.”

⁹ Ka ete sawero ti, “kaumbwa naha ri rauro,” mwanji mwe ti hinde hinga? Woro me tokwembwa ri rau nambwe. Mina. Metengei naha do kai nuwe ki ki ri raisinimbwa ri ai rauro.

¹⁰ Ka nuwe ki tiki rairo hima ri rindombwa me tokwe ri ai rauro. Rini ele niri ni funda ete ri dikisini kaumbwa ri rauro ti, ele mwa'ambwe hinga tinda ete rinjenga wunu yohosini ri da ki.

¹¹ Wosini rindombwa peresen rihi ti ka hinga nunu ri haro. Fweleni ri Himache hinga ri esiro. Fweleni Gotri mwanji bwarakarano hima hinga ri esiro. Hima fweleni efenjelis tau ra hima hinga ri esiro. E, fweleni pasuta hima hinga ri esisini fweleni ondiyakandiyandau hima hinga ya ri esi.

¹² Kurais ka peresen hinga wunu ri haro ti, Gotri himiyama hurahama le nunu ni wu okulawa ele Gotri tau kipe tumbwa nu randawa Kurais ri hima tape ti hehenani omwesika naha i ki.

¹³ Wosiwa o tau numbwa nu ra ra i iwa sembe ha sumbu nuhi ga Gotri Che ni hambwandau hambwa nuhi ga funda naha sukwawa nunu apukolaka tiro hima laka hinga nu wa'aisini Kurais daro hingambwa naha nu sira ki.

¹⁴ Wosiwa nunu muku pe che hinga apa ete nu da hinga. Ele nimba gambo hima lei inaka kapwa ki sukwaro hima i sembe yendau mwanji tito apa kunu gambo ki, mesimba tito fwa we ki dawani fwa oti yembekina'i yembekinatani mesimba o ni ra'ichi'uchandau hinga. O sumbu hinga nu wowa, ausuwa tito sini ra'ichi'uchandau hinga nunu ra'ichi'uchandau.

¹⁵ Woro o sumbu hinga mina. Nunu ele hima keke ma nu wondani mwanji ti mwe naha kumbwa nu bwanda, wosini ele sembe ha sumbu ni kipe tumbwa nu sirinandawa o nui sembe ha sumbu to sa hehenani omwesika ini nui mwa laka ri, Kurais, ga sa funda anachiki.

¹⁶ Kurais tombwa ele nui hima tape tipa funda funda tau ri hasini ri aulindawani ele hima tape tipa hinga funda funda tau wu randau.

Wondani ele hima tape tipa funda funda wu ana'okulandani wu anasiya'isini wu dau. O sumbu hinga nu wosiwambwa apa hima tape nuhi ti yakinasinimbwa ele hima tape tipa nuhi funda funda keke wu anakekewondawa sembe ha sumbu nuhi ti apukolaka ya ikonda.

Sembe haro himako numbo ako ki sa wu ichi'uchanda

¹⁷ Woro Apukolaka hi rihi ki mwanji foti kwambu ki ka hinga o kunu a sawekonda. Apa hoko pe hima le indau numbo ki ku ai siri-nani i kei. Wunu Apukolaka i miyaningisopo ki chikinda nambwe sumbu tumbwa wu hambwanda.

¹⁸ Hambwa wuhi ti sundu tito wunu ichakisindau. Wosiwani inaka wuhi ti emendiki naha, gamweche wu hambwanda nambwe. O keke, Gotri himamwale ako hoko tokwe wu dau.

¹⁹ Wondani wunu huruhumba hinga wu heinda nambwe. Wunu kapwa sumbu naha ki wu rarusiwani sembe wuhi ti ele ba fo ba fo okokona sumbu ni wu wosi ki au ti ya wunu sainda.

²⁰ Woro kunu Kurais sumbu ni o wui sumbu hingambwa kunu ondiyakandiyawani ku hambwa nambwe.

²¹ Ani, ani hambwanda, kunu Kurais mwanji ti ku mendiro. Jisas ki dau mwanji mwe naha ti, rini ni sirinandau hima le, kunu ni o wu ondiyakandiya to.

²² Kurais ri mwanji mwe ti ka hinga: Imbi-humbwa sumbu hukwe tini ku sirinandani ele okokona sumbu ga ele nimba gambo sumbu ga ku wosindawani o sumbu to walambe naha kunu

indaro. O keke kunu o sumbu hukwe ma yetupwani rumbwewa sa i.

²³ Wosiwa inaka kuhi ti ako naha sa sira.

²⁴ Wosini kunu nika'ari ako ni ku injindau hinga hima tape anandi tini ma ku ai okichina. Hima anandi mwe ti, Gotri tombwa ri wosisiwani rini hingambwa sirasiwani ri ichi'ucha sumbu ti kipe naha tumbwa halayasini ete ri dau.

²⁵ O keke ele nimba gambo mwanji hinga ya ma ete ku hanja'aiwa sa i. Mwanji mwe naha kumbwa ele biya hima ni ma wunu ku sawe. Ku hambwandau, nunu tinda ete Kurais hima tape kumbwa funda naha nu siraro.

²⁶ E, sembe enge a ti kunu sukwawa, kunu hambwafwa'ai. Apa kapwa sumbu ti o ku wosikonda. Wosiwa apa o sembe enge a to ete kunu dawa nika ti rai ki.

²⁷ Foki apa kapwa hima ri, Saiten, ni aka o ku randosikonda.

²⁸ Hili yandau hima ri, apa hili ti ri ai ya kei. O sumbu hinga sa biya da. Ori hima ri tapa ki tau kwambu sa ri randawa mwa'ambwe fwele sa sukwanda. Wondawa heifundau hima leni sa wunu okula.

²⁹ Apa kapwa mwanjiche fori kui takisopo ki sukwa kei. O sumbu hinga sa biya da. Kui takisopo ki hima leni okulano mwanji mwe naha tumbwa sa sukwandawa ele halihumbwendau hima lei sembe tini ku okulandani, sumbu kipe ti ele kui mwanji mendindau hima leni ma wunu ku wosi.

³⁰ Apa Gotri Himamwale kipe tini sembe nomo ti ku ha kei. Hinde wowani, Gotri ri Himamwale kipe ki menuku hinga kunu tipesiwani hewen ko

ki kunu ra'aiwa hima kipe naha ku sirano gisi tini ku nikisindau.

³¹ E, kunu kale kapwa sumbu hinga tinda ma rani rumbwe'i, kapwa inaka hambwa sumbu ti, anangiya sumbu ti, sembe enge a sumbu ti, mwanji au laka galalanandau sumbu ti, e, mwanji saweholiya sumbu ti, ele kapwa sumbu hinga ma tinda ku hanja'ai.

³² Wosini kunu ele kui hiparakambwe ni sembe wahapi ki wunu ku wosindani sembe kuhi ti wunu keke ma wo. E, Gotri Kurais hi ki kui kapwa sumbu rani rumbwero hingambwa kunu okwe kui hiparakambwe lei kapwa sumbu ti ma ku rani rumbwe.

5

Nunu tapwaki tiki ma nu inda

¹ Gotri kunu keke wondawani kunu ri che hinga o ku da. Woro keke kunu o ri wosindau sumbu hingambwa ma ku sirinanda.

² E, Kurais nunu okula kinani nunu keke ri woni hima tape rihi ti ri ohumbwero hingambwa kunu okwe hima keke wondau sumbu ki ma ku inda. Ri hima tape Gotri ni ri haro ti, angu'omwe fotini tusiwani kuwa kipe naha tandau hinga naha ri haro.

³ E, hima i humwe sawe sumbu ti, hima i sembe ni kisi wondau sumbu ti, e, miya ki heini okoko-nandau sumbu ti, apa kui nindo ki gamindache da kei. Nunu Gotri himiyama hurahama le o kapwa sumbu hinga keke apa mwanji nunu bwa hinga.

⁴ Apa nunu hima i sembe ni kisi wondau mwanji foti, mwanji yapweke foti, e, hingi horukwe mwanjiche foti nu bwa hinga. Mina. Gotri numbwa ma nimba nu wese'anda.

⁵ Kunjenga ka ku hambwasinda to, e, hima i humwe sawendau hima ri, Gotri miyaningisopo ki ri sembe ni kisi wondau hima ri, e, hima i mwa'ambwe tini funda ete okokonandau hima ri, ori hima hinga nimba gambo gotri ni ri siri-nandau, woro ele sumbu hinga wosindau hima le, wunu Jisas ga ri Yapai Gotri ga aulindau fi ko kipe naha ti hinde apa wu raru kumbwa.

⁶ Woro kunu hambwafwa'ai, apa hima lei nimba gambo mwanji tini ku mendiwa o mwanji to kunu gambo ki. Hinde wowani, ri mwanji tini wu yetupwasini kale kapwa sumbu hinga wu wosindawani Gotri sembe enge funda wunu a sindau.

⁷ O keke apa kunu wunu ga funda ku ichi'ucha kei.

⁸ Imbihumbwa sundu tiki ku daro ti, apa Apukolaka to lindana ki ku da ki kunu ri ai ratasiwani lindana ki o ku da. O keke kunu lindana ki indau hima hinga ma ete ku inda.

⁹ Hinde wowani, lindana ki indau hima le wano ahirahi mwe ti ka hinga: Ele sumbu kipe naha le, ele Gotri kipe nandau sumbu le, ele mwanji mwe naha le.

¹⁰ Kunu Apukolaka okokonandau sumbu tini ma norukweni ku kilini ku hambwa.

¹¹ Kunu ele hima miya wuhi ti sundusiwani kapwa sumbu wosindau hima lenga nau ti ku ananji kei. Ka sumbu miya hinga wu wosindau ti, me tuko kipe foti wanda nambwe. Mina. O keke

kundo ele hima i sumbu hundu ki wosindaro ti, lindana ki amwei ma wunu ku wo.

¹² Hinde wowani, yanisini wu wosindau kapwa sumbu wuhi ti, ai takisopo ki a saweno ti a diyaha, hinde wowani, apa huruhumba hinga ani hambwano.

¹³ Woro ele kapwa sumbu wuhi lindana ki amwei wunu wokowani kapwa sumbu mu naha oti amwei ya sirau. E, lindana ki amwei woro sumbu ti, tinda ete lindana hinga sirasindau.

¹⁴ Wosiwani ka mwanji hinga to ya da:
“Kunu ku tukuyandau hima le, kunu siro wa kumbwa ma ku sai. Wowa Kurais himamwale ako ti kunu hasiwa hi hinga sa kunu taiyanda.”

¹⁵ O keke, ku ichi'uchandau numbo kuhi ti ma ku hambwafwa'aisini ku ichi'uchanda. Apa ambwatinambwatindau hima leto ichi'uchandau hinga ku i kei. Mina. Kunu inaka hambwandau hima leto ichi'uchandau hinga ma ku inda.

¹⁶ E, Gotri tau ti apa do gisi ki ku hambwasini ma ku randa. Foki nimba ku tukuyandawa Gotri tau rano gisi kipe ti nimba ini humbu ki. Hinde wowani, apa kapwa gisi tito nunu ki do da.

¹⁷ O keke kunu apa ambwatinambwatinda kei. Kunu Apukolaka i okokona tini ma ku hambwasini ku sirina.

¹⁸ Kunu apa uku sumbwe miyafu ku asini ku ambwatinambwati kei. O sumbu hinga sa biya da. Hinde wowani, o sumbu hinga to walambe naha kunu indau. O keke ma ku ohounawa Gotri Himamwale kipe tito sa kunu talesi.

¹⁹ Wosiwa kui hiparakambwe lenga Gotri hi rasai mwanji ti ku anambwandani, e, Gotri hukwa

tinga hima i himamwale okulandau hukwa tinga ma ku randa. Wondani kui sembe we ki gisi gisi Apukolaka i hi ki hukwa ti ku randani ri hi ti ma ku rasainda.

²⁰ Woro gisi gisi kunu nui Yapai Gotri dele sumbu hinga ri wosiro keke, nui Apukolaka Jisas Kurais hi ki ma rini ku wese'anda.

Anahopwero hima leni sawero mwanji

²¹ Kunu Kurais hi tini ma ku rasaindani ele kui hiparakambwe lei tako tokwe ya ma ku da.

²² E, kunu hura liro humwe le, kui Apukolaka i mwanji tini ku mendini ku sirinandau hingambwa kui hurache lei mwanji ti o hingambwa ma ku sirina.

²³ Hinde wowani, Kurais ri sios lei mwa laka ri dau hingambwa, hurache ri ri humwe ti mwa laka hinga ri dau. Sios oti Kurais ri hima tape, woroki Kurais wunu ri ai rataro.

²⁴ Sios hima le Kurais tako tokwe dau hingambwa, kunu humwe le kui hurache lei tako tokwe ma ku da.

²⁵ Kunu hurache le, kui humwe le keke ma ku wonda, Kurais ri sios keke ri wokoni wunu ri okula kinani ri hima tape ti ri ohumbwero hinga.

²⁶ O sumbu hinga ri wosiro ti, ri mwanji ti wu mendini wu sirinani uku ti wu yawa, sios rihi ti ako naha wu sirawa Gotri ni wunu ri ha ki.

²⁷ Ri okokona ti, sios rihi ti ri ratorowa ri miyaningisopo ki kipe naha sira ki. Hinde wowani, ri sios ti kisi tinga fese ari fwelenga, e, kapi kapwa mwa'ambwe hinga fonga dano ti ri diyahasindau. Rini ri okokona naha ti, Gotri mwakambe ki ri sios ti kipe tumbwa ako naha sirasini ete da ki.

²⁸ Woro o hingambwa kunu hurache le, kunjenga kui hima tape keke ku woni ku enependau hingambwa kui humwe le keke o hingambwa ma ku wonda. E, humwe keke wondau hima ri, ri hima tape keke wondau.

²⁹ Ka nu hambwanda, rinjenga ri hima tape tini ri ai omwemendindau hima hinga fo da nambwe. Mina. O ri hima tape keke ahirahi ti ri yakwandau. Woro Kurais ri sios ni o hingambwa ri wosindau.

³⁰ E, nunu funda funda tinda ete Kurais ri hima tape tipa hinga nu dau.

³¹ Gotri chengi ki ka hinga sawero: “O hinga keke hurahama ri ri nuwai yapai andosini ri humwe tinga fi anangausini fini funda naha fi sira sindau.”

³² Do mwanji ki kwai mwanji mu mwe ti kapwatako naha yanisindau. Anjenga ka hinga ani hambwasindau. Do mwanji Kurais ga ri sios ga fini ni bwandau.

³³ Woro do mwanji kunu hurache leni funda funda kunu ri sawero: “E, kui hima tape keke ku wondau hingambwa kui humwe le keke o hingambwa ma ku wo.” Wondawa wui humwe le okwe wui hurache lei hi tini sa wu rasainda.

6

Nuwai yapai ga wui che lenga wui mwanji

¹ Kunu che le, kunu Apukolaka hi tiki kui nuwai yapai mwanji ni ku mendini ma ku sirina. O sumbu hinga ti kipe naha.

² E, Gotri chengi ti ete sawero: “Nuwai yapai ni ku sirinani fi hi ti ma ku rasai.” Do mwanji hinga

ti imbihumbwa Gotri ri lo mwanji ki metengei naha ri owero. Woro o mwanji ni hima fori ri mendini ri sirinawa Gotri ka hinga o ai rini ri okulakonda:

³ “Wowa Gotri ele sumbu kipe mini wosiwa do nuwe ki gisi huwe laka mi dano.”

⁴ E, kunu yapai hima, kunu kui che lei sembe ni yeni ku rasaiwa sembe enge apa wu a ki. Mina. Kipe ma wunu enependani Apukolaka i mwanji tumbwa ma wunu ondiyakandiyandani sawendirinda.

Tau auli himako ga tau ra himako ga wui mwanji

⁵ Kunu tau ra himache le, kunu tau aulindau hima leni ma ku akindani wui tako tokwe ma ku da. Foki o tau ku randau tini inaka fisi ku hambwa ki. O keke kunu Kurais mwanji tini ku sirinandau hingambwa wui mwanji ti o hingambwa ma ku sirina.

⁶ Foki kui tau wu hei kinani wui mwakambe ki gamboni tau ti ku ra ki. O sumbu hinga sa biya da. Kunu Kurais tau ra himache hinga ma ku dasini, kui sembe ki Gotri okokona tini ma ku sirinanda.

⁷ Kunu inaka kipe kumbwa ma ku hambwa hambwa o tau ma ku randa. Kunu hima lei tau tini ku randau hinga ku hambwa kei. Mina, kunu Apukolaka i tau tini ku randau hinga ma ku hambwa.

⁸ Ku hambwandau, e, hima fori tau kipe naha ri rawa, Apukolaka ri raro tau wasa hingambwa rini ha sindau. Apukolaka o sumbu hinga wosikondau ti, ko mu chele hima ringa hima kicha ringa apumbwa apu hinde fini ri wosi kumbwa, funda naha fini ri wosikondau.

⁹ E, kunu tau ra hima leni aulindau hima le, kunu okwe tau ra himache kuhi ele ni o sumbu hingambwa ma wunu ku wosi. Apa wu aki kinani sumbu fwele wunu wosi kei. Ku hambwanda, hewen ko ki dau Apukolaka ri, kunu ga wunu ga funda kui Apukolaka ba. Hinde wowani, rini hima leni kipe na kapwa nanda nambwe.

Sembe haro hima le wunu au anaye himache hinga

¹⁰ Woro ani mwanji jipe ti ka hinga ya kunu a sawekonda. Kunu Apukolaka i kwambu ti ku torosini, kwambu ki yakinasini ma ku eti.

¹¹ Kunu Gotri nunu haro ele au anaye mwa'ambwe le nika'ari hinga ku injinambusini ma ku da, wosinumbwa apa Saiten ri inakahambwa sumbu ni ku hambwasini kwambu tiki ku etino.

¹² Hinde wowani, nunu hima minde ga nu anayenda nambwe, mina. Nunu ele niri ki dau himamwale kapwa lenga, e, do nuwe ki dasini sundu tini aulindau mekupu hima le, hi chele hima le, e, kwambu ga dau himamwale kapwa le, wunu ga nu anayendau.

¹³ O keke kunu Gotri kunu handau ele au anaye mwa'ambwe hinga tinda ete ma ku toronambusi. Wosiwa kapwa gisi ti tawa kwambu ki yakinani ku etisini ku anayeni i ini wunu ku ginasini ku eti to.

¹⁴ Mwe naha, o hinga naha ma ku eti. Mwanji mwe naha ti, leti ti hima mandemu tiki sisindau hinga, ma ku sisini sumbu kipe naha ti, kapa ba wosiwo siyoti ti inaka kuhi ki ichakisindau hinga, ma ku ichakisi.

15 Wosini wahapi sumbu nunu handau Gotri mwanji kipe ti ku bwa ki ku otokunandau sumbu ti, su tini seke kuhi ki so'oisindau hinga ma ku otokunasi.

16 Kunu kale mwa'ambwe ku so'oisini sembe ha sumbu kuhi ti au anaye cherimbe hinga ma ku torosi. Wosini o cherimbe ki ka kapwa hima ri, Saiten, takehendau sai fu, hi hinga saindau ti, ku yetipina.

17 Kunu Gotri ai kunu ri rataro sumbu tini ma ku hambwasini o sumbu ni kapa ba wosiro hati tini letindau hinga ma ku letisi. Wosini Gotri Himamwale kipe tito haro gipi huweche ti ma ku toronambusi, gipi huweche mwe ti, Gotri mwanji ni sawero.

18 Gotri Himamwale kwambu ki kui Yapai ni kui inaka ki sukwandau ba fo ba fo sumbu ele ni gisi gisi ma ete ku uchahambwanda. Wondani gisi gisi ma ku hambwafwa'aisini ku dani Gotri himiyama hurahama leni okula ki Gotri ni ma ete ku uchahambwanda, apa ku himati kei.

19 Wondani ani okwe ma ku ani uchahambwanda. Ani ai okokona ti ka hinga ma ku uchahambwa, wosiwa Gotri a bwano mwanji ti ai takisopo ki sa owesini aki bomo ti sa ri rani ri rumbwesiwa Gotri mwanji kipe yanisini daro ti apa a bwa.

20 Ani o ri mwanji kipe tini a bwandau hima, wosiwani o keke kalapus ki do a da. Ani Gotri mwanji ti ele hima ni a bwano sumbu ti ete dau. O keke Gotri ni ma ete ku uchahambwawa Gotri aki bomo ahi ti sa ri rani ri rumbwewa ri mwanji naha ti a bwa.

Mwanji tipa fo

²¹ Tikikas to ele tau a rani ani ichi'uchandau tini o kunu ri sawehambwakonda. Tikikas rini ai hiparakambwe minde naha, rini Apukolaka i tau ti kipe naha tumbwa ri randau.

²² E, ori hima a rumbwewani kunu tambwa ri indau ti, nu ichi'uchandau bomo tini kunu ri sawehambwawa sembe kuhi ti okula ki.

²³ E, Yapai Gotri ga nui Apukolaka, Jisas Kurais, ga sembe wahapi fihiti ti kunu ai ele hiparakambwe leni fi handani sembe ha sumbu ki sukwandau hima keke wondau sumbu ti ya sa kunu handa.

²⁴ Gotri ri hima keke wo sumbu ti, nui Apukolaka, Jisas Kurais, keke mwe mwe naha wondau hima hinga tinda ete o wunu hakonda.

Kwanga New Testament
The New Testament in the Kwanga Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kwanga long Niugini
copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwanga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
9b9d210f-fdb8-5c15-b5b1-101223ee7f43